

Výzva (předně) pro ženy

Základ kázání: **1. Timoteovi 2:8-15**

1. čtení: Lukáš 10:38-42

ÚVOD: ODJIŠTĚNÝ GRANÁT

Milé sestry, před dvěma týdny jsem vám sliboval, že v tomto kázání se budu věnovat především vám. Protože hlavně k vám dnes apoštol Pavel mluví. Ale, bratři, nebojte se. Určitě by dnes nebylo lepší, kdybyste zůstali u televize, nebo kdybyste vařili oběd. Dnes totiž společně probereme „horký brambor“, nebo spíš "odjištěný granát". Vždyť jak jinak mám nazvat biblický oddíl, který patří k těm vůbec nejdiskutovanějším mezi křesťany? Na jedné straně pomyslné barikády stojí pokrokoví křesťané, kteří tvrdí, že tato Pavlova slova jsou zastaralá a navíc psaná do konkrétní situace efezského sboru 1. století. A proto pro nás, křesťany 21. století, nejsou závazná. Je to prý duch minulých dob a ten už dávno odvál.

Na druhé straně jsou naopak všichni, kteří jsou přesvědčeni, že zde Písmo (a tedy Bůh sám!) zakazuje ženám vyučovat muže Bibli – bez ohledu na to, v jaké době církev žije. Že tedy ženy podle tohoto oddílu nesmějí mužům kázat ani vyučovat evangelium. No, a když nesmějí vyučovat ani kázat, pak ani nesmějí v církvi zastávat vedoucí pozice. Nesmějí být ani kazatelky, ani farářky, ani presbyterky (členky staršovstva).

Naše evangelická církev se na synodu v roce 1953 usnesla, že ke službě Slova a svátostí bude pověřovat také ženy. Tedy: 65 let už naše církev ordinuje ženy, nejen muže. A jen pro zajímavost: První takový návrh na synodu padl už v roce 1923! Ovšem až o 30 let později se v naší církvi prosadil.

V našich kruzích jde tedy o něco naprosto běžného, o čemž svědčí fakt, že z našeho sboru vyšly dvě sestry farářky a jedna ordinovaná výpomocná kazatelka. Ale pořád to není převládající názor – podíváme-li se za hranice naší církve. Na jedné straně v mohutné Římskokatolické církvi je pořád nemyslitelné, aby byla vysvěcena žena. Jen muži mohou být kněžími. Totéž platí pro pravoslavné církve. A na druhé straně mnohé evangelikální sbory a církve také nechtějí nic slyšet o tom, že by žena měla vyučovat, kázat, vysluhovat svátosti, tedy vést sbor. Taková role jí nepřísluší. Apoštol Pavel to přece výslovně zakázal.

Doufám, že jsem vás dostatečně navnadil. Zamysleme se tedy nad tím, co Pavel ve skutečnosti říká.

I. ŽENY AŽ SE ZDOBÍ DOBRÝMI SKUTKY

Začneme od toho snadnějšího. Apoštol Pavel nejprve prohlašuje:

- ⁹ *Rovněž ženy ať se oblékají slušně a zdobí se prostě a střízlivě, ne účesy a zlatem, perlami nebo drahými šaty,* ¹⁰ *nýbrž dobrými skutky, jak se sluší na ženy, které se rozhodly pro zbožný život.*

Apoštol doporučuje všem křesťankám, aby se zdobily. Aby o sebe pečovaly. Aby byly krásné. Ale přitom nemá na mysli vnější krásu, ale tu krásu vnitřní. Tu krásu, kterou možná všichni lidé hned na první pohled neocení, ale kterou ocení Bůh sám.

A to je výzva také pro nás, muže. Jen se zamysleme, bratři: Umíme si na našich ženách vážít té vnitřní krásy, která se projevuje dobrými skutky? Podporujeme naše sestry v Kristu, aby žily zbožně? Aby se zdobily dobrými skutky? Aby se jejich niterný vztah s Kristem prohluboval, a zároveň aby se projevoval v běžném, praktickém životě? Dokážeme si v duchu říct: *Nevadí, když moje žena fyzicky stárne... Nevadí, že na sobě nemá nejkrásnější šaty a nejdražší rtěnku a každý měsíc nový účes... Já si víc vážím toho, jaká je uvnitř?* A chválíme naše manželky a naše sestry v Kristu za to, jak žijí, jak jednájí, jak se chovají? Nebo je pochválíme jen tehdy, když jim to skutečně sluší?

Když Janu Kalvínovi sháněli v Ženevě manželku, byl už hodně starý. Jen si to představte: Měl 31 let! Hodně žen o něj, jakožto o známého kazatele, mělo zájem. Tehdy byl kazatel Božího slova v Ženevě tak populární, jako je dnes špičkový fotbalista, nebo populární zpěvák. Ale Kalvín napsal svému příteli tato slova: „*Jediná krása, která mě přitahuje, je tato – aby byla cudná, ne příliš hezká nebo náročná, skromná, trpělivá a dokázala se postarat o mé zdraví.*“ A po jaké ženě toužil, takovou si prý nakonec i vzal. A byl šťastný.

Milé sestry, přemýšlejte nad tím, kolik času věnujete péči o svůj zevnějšek. A kolik času věnujete péči o svůj vnitřek, o svou zbožnost, o své nitro. Ne, my samozřejmě nechceme, abyste o sebe přestaly pečovat. Abyste se přestaly česat a malovat a stříhat si nehty. Ale zároveň bychom si přáli, abyste pečovaly také o svůj vztah s Bohem, o rozvíjení své zbožnosti, o život ve víře. Vždyť apoštol Pavel sám říká, že se ženy mají zdobit. Ale prostě a střízlivě. A že se mají oblékat slušně. Pavel netouží po shromáždění plném zanedbaných žen, pokud je v jejich silách a možnostech se upravit. Ale zároveň touží po shromáždění plném žen, které především pracují na své zbožnosti, tu stále upravují, tu stále zvelebují a zušlechťují.

II. TICHOST – A NE MLČENÍ

A teď přejdeme k té druhé, náročnější pasáži. Apoštol Pavel říká:

- ¹¹ *Žena ať přijímá poučení mlčky s veškerou podřízeností.* ¹² *Učit ženě nedovoluji. Žena nemá mít moc nad mužem, nýbrž má se nechat vést.*

Bratři a sestry, abyste pochopili to, co Pavel vlastně chce říct, musíte se teď dobře soustředit. Protože s politováním musím konstatovat, že české překlady nezachycují Pavlovu myšlenku úplně přesně.

Takže: Jak se podle Pavla mají chovat ženy ve shromáždění? **Mají přijímat poučení mlčky s veškerou podřízeností.** Doslova: *V tichosti.* V tichosti se mají učit. V tichosti se mají nechat vyučovat. To ale neznamená, že musí mlčet. Nejde o to, aby měly pusku na zámek po celou dobu shromáždění. Ale mají být v tichosti. Zklidněné. Soustředěné. Nemají vyřvávat. Nemají rušit přemírou poznámek. Nemají se rozčilovat. Nemají pískat. Nemají ječet. Nemají přerušovat toho, kdo k nim zrovna mluví. Nemají svými projevy dostávat do úzkých kazatele Božího slova.

Nejde tedy o mlčení. Ale o tichost. Vždyť v té době by to ani jinak nešlo! Tehdy se lidé učili jen tím způsobem, že jeden vyučoval a druzí se ptali, co znamená to, co vyučující právě řekl. A on se jim to snažil ihned vysvětlit. Dialogické vyučování – to bylo tehdy běžné. Vyučování formou rozhovoru – zřejmě nejužitečnější způsob, který se ovšem v naší tradici moc nezabydlel. U nás je běžné, že všichni mlčky poslouchají jednoho kazatele. A mají-li nějaké otázky, pak se ptají až po skončení bohoslužeb.

Pro Pavla by tedy bylo únosné a prospěšné, kdyby se žena ptala při shromáždění kazatele, co právě řekl. Kdyby v tichosti žádala vysvětlení. Ale ať mu prosím pěkně neskáče do řeči. Ať ho zbytečně nepřerušuje. Ať ho schválně neuvádí do rozpaků. Ať na něj není zlá.

Shromáždění má být tedy poklidné a pokojné. Ale nemusí v něm zavládnout hrobové ticho. Jen k tomu dodejme, že Pavel napomíná muže úplně stejně! Zakazuje jim přece nosit si hněv a hádky do shromáždění. (1Tm 2:8; viz také 1Tm 2:2) O tom jsme přemýšleli minule.

III. PODŘÍZENÁ BOHU, NEBO KAZATELI – A NE MUŽŮM OBECNĚ

Pokročme... Apoštol přikazuje:

- *Žena ať přijímá poučení mlčky s veškerou podřízeností.*

Komu má být žena podřízena? Muži? No, to by možná chlapi slyšeli rádi, ale Pavlovi jde spíš o to, aby žena ve shromáždění podřídila sama sebe Pánu Bohu a také tomu, kdo ji vyučuje Božímu slovu, to znamená kazateli. Pavlovi tedy záleží na tom, aby se ženy učily Božímu slovu. Aby se učily Písmu při jakémkoli křesťanském shromáždění. Aby se učily v tichosti. Aby se učily v pokoře. Neboť to jim sluší: *Tichý a pokorný duch.* To sluší ale i nám, mužům. To sluší každému křesťanovi.

Něco podobného slyšíme od apoštola Petra:

- ¹ *Stejně i vy ženy, podřizujte se svým mužům; i když se někteří z nich vzpírají Božímu slovu, můžete je beze slov získat svým jednáním,* ² *když uvidí váš čistý život v bázni Boží.* ³ **Pro vás se nehodí vnější ozdoba - splétat si vlasy, ověšovat se zlatem, střídat oděvy -** ⁴ **nýbrž to, co je skryto v srdci a co je nepomíjitelné: tichý a pokojný duch; to je před Bohem převzácné.** (1Pt 3:1-6)

IV. AŤ UČÍ V TICHOSTI, NE S TOUHOU OVLÁDAT (MUŽE)

A teď jdeme do finále, bratři a sestry. Apoštol pokračuje:

- ¹² *Učit ženě nedovoluji. Žena nemá mít moc nad mužem, nýbrž má se nechat vést.*

Bratři a sestry, nejprve si musíme vysvětlit pojmy, které Pavel používá. Takže: Slovo „moc“ zde v žádném případě neznamená autoritu. A už vůbec ne duchovní autoritu. Pavel neříká: *Žena nesmí mít duchovní autoritu nad mužem.* Pavel nechce říct: *Žena nesmí duchovně vést muže.*

To sloveso, které zde Pavel užívá, se nikde jinde v Novém zákoně nevyskytuje. Ale mimo oblast spisů Nového zákona neznamená nic dobrého. Někdy popisuje činnost vraha. Nebo toho, který míchá jedovatý nápoj. Nebo člověka, který sponzoruje zlé (protizákonné) věci. Nebo člověka, který je mozkiem nějaké špinavé akce: Loupeže či „vykrádačky“.

Nejlepší překlad by tedy zněl: **Žena nemá vládnout muži.** *Žena se nemá pokoušet muži dominovat. Žena se nemá snažit muže ovládat, využívat ho, ponižovat ho, pohrdat jím, udělat si z něj hadr na holi, „podpantofláka“ či cvičenou opici.*

A teď k té první části, k tomu vyučování. Vezmeme-li vážně řecký jazyk, pak apoštol Pavel říká dohromady jen jednu myšlenku, a ne dvě. A jak ta myšlenka zní? *Žena by neměla vyučovat s cílem ovládnout muže. Žena by neměla vyučovat ve sboru s cílem podmanit si muže, udělat z nich osly či své otroky.* Nebo jinak: *Pokud se žena snaží svým vyučováním ovládat či ponižovat muže, pak nemá na kazatelně co dělat.*

A tu poslední Pavlovu větu překládá ČEP: *Nýbrž má se nechat vést*. Ale to v řeckém textu vůbec není, bratři a sestry! Tam doslova stojí: *Ale má být v tichosti*. (Tedy opět: *Nemusí mlčet. Má být pokojná*.)

Takže teď řekneme celou Pavlovu myšlenku dohromady:

- ***Žena ať se učí v tichosti a ve veškeré podřízenosti. Nedovoluj ženě vyučovat, pokud se tím snaží ovládat muže. Ale chci, aby žena byla (učila) v tichosti.***

A teď se tedy ptám: Zakazuje Pavel ženám vyučovat Boží slovo? Přeje si Pavel, aby Božímu slovu učili a Boží slovo ve shromáždění kázali výhradně muži? Zakazuje Pavel tím pádem ženám zastávat vyšší funkce ve sboru, v církvi? Zakazuje jim, aby se staly kazatelkami a presbyterkami? Nezakazuje!

Co Pavel zakazuje? Apoštol zakazuje ženám, aby vyučovaly s cílem vládnout mužům.

Vždyť k čemu by to bylo, kdyby se ženy – farářky chovaly nadřazeně? K čemu by to bylo, kdyby se na kazatelkách chovaly arogantně, kdyby svými projevy ponižovaly své posluchače? Akorát by to všechny dopalovalo. A především muži by to snášeli úplně nejhůř.

Ale když žena slouží evangeliem v tichosti, pak to má obrovskou sílu. Když žena káže z moci Ducha svatého a přitom zůstává v tichosti, to má velikou sílu. Je to kolikrát ještě silnější, než když muž z kazatelný hřmí, až se zdi kostela otřásají. Taková ženská tichost je kolikrát mnohem přínosnější.

Tedy: Ženy, když vyučujete, když kážete, když stojíte za kazatelnou v plném kostele, nebo doma předčítáte z Písma svým dětem a svým manželům – dělejte to všechno v tichosti a v pokoře. Ne s cílem je ovládat, manipulovat s nimi, šlapat po nich, ničit je. Ale vyučujte druhé s cílem budovat v nich Kristovo království, s touhou jim duchovně sloužit.

Zvlášť my muži to špatně snášíme, když z vaší strany cítíme nějaký nátlak. Pavel k tomu jako biblickou podporu přidává, že přece první byl stvořen Adam, a ne Eva. Ne snad že by Adam byl víc... Ne snad, že by byl důležitější nebo chytřejší než žena... Prostě byl první. A žena druhá. Žena má zase prvenství v tom, že jako první (dřív než Adam), podlehla našeptávání hada v Ráji.

Tak ať na to žena pamatuje, když káže – především mužům. Ať zvěstuje evangelium v tichosti a v pokoře.

V. PAVEL SI PŘECE NEPROTIŘEČÍ!

Bratři a sestry, jistě se najdou tací, kteří toto vysvětlení nepřijímají. Jsou přesvědčeni, byť to neříkají nahlas, že žena prostě na kazatelnu nepatří. V našem sboru sice běžně působí presbyterky, slouží nám během roku různé kazatelky... Ale přesto jsem si jistý, že tradiční výklad: *Žena má ve shromáždění mlčet a jen muž smí mluvit, žena se má učit a jen muž má vyučovat*, je alespoň v některých z vás velmi silně zakořeněn.

Proto je potřeba vzít v úvahu ještě jednu věc. A sice: Pokud apoštol opravdu toto chtěl říct, aby žena ve shromáždění mlčela a jen muž mluvil, neprotiřečil by si? Neříká ve svých dalších dopisech něco trochu jiného?

Vždyť třeba v listu Koloským říká:

- ¹⁶ *Nechť ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství: se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte a s vděčností v srdci oslavujte Boha žalmy, chválami a zpěvem, jak vám dává Duch.* (Ko 3:16)

Tato novozákonní výzva zdobí dokonce náš kostel! A já se ptám: Mluví Pavel snad jen k mužům? Ale kdeže! Mluví i k ženám. Promlouvá do duše všem křesťanům a všem křesťankám. Božímu slovu mají učit všichni a všechny. (Viz také Žd 5:12)

A v 1. listu Korintským Pavel mluví o tom, jak se mají ženy prorokyně chovat při shromáždění. Mají se modlit nebo prorocky mluvit s šátkem na hlavě. Ale prorokovat, tedy autoritativně promlouvat ve jménu Božím k druhým lidem, to Pavel ženám nezakazuje!

- ⁴ *Každý muž, který se modlí nebo prorocky mluví s pokrytou hlavou, zneuctívá toho, kdo je mu hlavou,* ⁵ *a každá žena, která se modlí nebo prorocky mluví s nezahalenou hlavou, zneuctívá toho, kdo je jí hlavou; je to jedno a totéž, jako kdyby byla ostříhaná.* (1K 11:4-5)

VI. ZÁSTUP BIBLICKÝCH ŽEN (PROROKYNĚ A VEDOUČÍ V CÍRKVI)

A co celý zástup biblických žen, které vyučují druhé lidi, tedy i muže? Kdyby Pavel skutečně přikazoval ženám ve shromáždění jen mlčet, pak by se dostal do křížku s mohutnou biblickou zvěstí o ženách, které vyučovaly (i muže) a které také duchovně vládly (i mužům). Prorokyně **Mirjam**, sestra Mojžíše (Ex 15:20). O ní Micheáš tvrdí, že byla šéfkou izraelského lidu. Hospodin skrze něj volá:

- ³ *Lide můj, co jsem ti udělal? Jaké potíže jsem ti působil? Odpověz mi.* ⁴ *Vždyť jsem tě vyvedl z egyptské země, vykoupil jsem tě z domu otroctví, poslal jsem před tebou Mojžíše, Arona a Mirjam.* (Mi 6:3-4)

Nebo **Debóra**. (Sd 4:4n; 5:7) Soudkyně Izraele a Boží prorokyně v jedné osobě. Soudila Izraelce, tedy vedla Boží lid, kterému navíc přinášela Boží vůli, coby prorokyně.

Dále **Izajášova manželka**, rovněž prorokyně (Iz 8:3), nebo prorokyně **Chulda** (2Kr 22:14), nebo **prorokyně žijící** za dob obnoveného Chrámu (Neh 6:14).

K tomu připočítejme **Annou**, starou prorokyni v Jeruzalémě. (L 2:36-38) Kdyby Pánu Bohu bylo tak proti myslí, aby ženy vyučovaly Božím slovu své blízké, asi by nedopustil, aby se právě Anna těšila z přítomnosti malého Ježíše, a aby o něm vyprávěla všem lidem kolem sebe. A v tomto duchu přemýšlejme, proč se vzkříšený Kristus zjevil nejprve ženám? (např. Mk 16:9) Proč se raději nezjevil nejprve mužům? No, protože mu ani za pozemského života nebylo zatěžko obklopovat se ženami a být také jim nablízku. (L8:1-3; Mk 15:40-41; L 10:38-42; Mt 12:46-50)

Dále ještě nezapomeňme na **čtyři dcery diakona Filipa**, kazatele Božího slova, který bydlel v Cesareji. O těch dcerách Písmo praví, že to byly prorokyně. (Sk 21:9)

K těmto prorokyním připočítejme diakonku **Foibé**, které si apoštol Pavel velmi váží. Tuto ženu také doporučuje římskému sboru jako první ze všech ve svém dopise.

- *Doporučuji vám naši sestru Foibé, diakonku církve v Kenchrejích. ² Přijměte ji v Pánu, jak se sluší mezi věřícími, pomáhejte jí, kdyby vás v něčem potřebovala, neboť i ona byla pomocnicí mnohým i mně samému.* (Ř 16:1-2)

Vzpomeňme také **Priscillu**, která vyučovala kazatele Apolla Božím cestám – spolu se svým manželem Akvilou.

- ²⁴ *Mezitím přišel do Efezu Žid jménem Apollos, původem z Alexandrie, muž vzdělaný a výmluvný, který dovedl přesvědčivě vykládat svaté Písmo. ²⁵ Byl už poučen o cestě Páně, mluvil s velikým nadšením a učil přesně o Ježíšovi, ale znal jenom křest Janův. ²⁶ Začal neohroženě vystupovat v synagóze. Když ho uslyšeli Priscilla a Akvila, vzali ho k sobě a ještě důkladněji mu vyložili Boží cestu.* (Sk 18:24-26)

Nebo **Euodii** a **Syntyché**, dvě přední ženy filipského sboru.

- ² *Euodii domlouvám i Syntyché domlouvám, aby byly zajedno v Pánu. ³ Ano i tebe prosím, můj věrný druhu, ujmi se jich; vždyť vedly zápas za evangelium spolu se mnou i s Klementem a ostatními spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života.* (Fp 4:2-3)

Tyto dvě ženy vedly zápas za evangelium po boku apoštola Pavla! To neznamená, že mu vařily kafe a pekly koláče. To znamená, že kázaly spolu s ním!

A když Pavel pozdravuje římské křesťany, pak zdraví mimo jiné jistou **Junii**, z které až církevní tradice udělala muže. Aby ne, vždyť Pavel tu ženu nazývá apoštolem / apoštolkou.

- ⁶ *Pozdravujte Marii - tolik se pro vás napracovala! ⁷ Pozdravujte Andronika a Junia, původem židy jako já a kdysi spoluvězně, apoštoly, kteří se těší zvláštní vážnosti a uvěřili v Krista dříve než já.* (Ř16:6-7)

Ještě Jan Zlatoústý, církevní otec a skvělý kazatel ze 4. století, v jednom svém kázání vyzdvihuje tuto „apoštolku“ Junii. Ptá se: *Jak veliká musela být zbožnost této ženy (Junie), že byla dokonce započítána mezi ty, kteří byli hodni oslovení apoštol?!*

A k tomu můžeme ještě přiřadit všechny ženy, které ve svých domovech umožňovaly scházet se prvním křesťanům – jeruzalémskou **Marii**, matku Jana Marka, spolupracovníka apoštola Pavla (Sk 12:12), **Nymfu** z Laodikeje (Ko 4:15), **Lydii** z Thyatir (Sk 16:15).

Co to slyším za námitku? Že to je stále velký nepoměr? Že mužů proroků, šéfů lidu, kazatelů a vyučujících, presbyterů, apoštolů je v Bibli víc než žen – a proto ženy nemají kázat a učit a zastávat v církvi vedoucí pozice? To je ale slabá námitka! To je stejně divný argument, jako kdybych vám řekl: *Nesmíte na Štědrý večer jíst bramborový salát. Musíte jíst k rybě obyčejné brambory.* Vy byste se zeptali: *Proč?* A já bych vám odpověděl: *Protože brambory jíte přes rok daleko častěji než bramborový salát. Proto nejzte bramborový salát ani o Vánocích.* To přece není dobrý argument. Písmo sice zmiňuje více mužů proroků a vedoucích než žen prorokyní a vedoucích, ale nikde nezakazuje ženám vyučovat, kázat a druhé lidi duchovně vést.

VII. ZÁVĚREČNÁ VÝZVA

Milí bratři, milé sestry, važme si každého, kdo v církvi a v našem sboru vyučuje a káže Boží slovo a kdo zastává v církvi a v našem sboru vedoucí postavení. Važme si a podporujme každého, kdo toto všechno činí v síle Ducha svatého a zároveň v tichosti, v pokoře, s touhou nám duchovně sloužit – a ne nás duchovně ovládat. Ať už se jedná o muže, nebo o ženy – važme si jich a buďme za ně Bohu vděční. Amen.